

Valtioneuvoston kirjallinen kuuleminen hallituksen tiedonannosta 9.8.2023

Ihmisoikeusliiton vastaukset kysymyksiin 1 ja 2:

Yhteiskunnan rasististen rakenteiden purkaminen vaatii pitkäjänteistä, johdonmukaista ja laaja-alaista työtä. Vuosille 2021–2023 laaditun Yhdenvertainen Suomi -ohjelman tavoitteet ovat kaikki rasismien torjunnan kannalta merkittäviä. Ihmisoikeusliiton arvion mukaan ohjelman keskeiset tavoitteet eivät ole erillisiä, vaan toisiinsa kytkeytyviä. Vielä ei ole saatavilla tietoa, miten ohjelman toimenpiteet on käytännössä toteutettu. Siksi on tässä vaiheessa mahdotonta arvioida, mitkä toimenpiteistä ovat olleet erityisen hyödyllisiä.

Kaksi vuotta on erittäin lyhyt aika laajan yhteiskunnallisen ongelman, kuten rasismien, poistamiseen. Ohjelman toimikausi lähestyy loppuaan, mutta ohjelman toimeenpanosuunnitelmaa ei ole vielä laadittu. Ihmisoikeusliitto pitää ohjelman toimeenpanon ja onnistumisen arviointia tärkeänä. Arviointi on toteutettava yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan kanssa, etenkin rodullistettuja ihmisiä edustavia järjestöjä osallistaen.

Ihmisoikeusliitto esittää, että hallitus laatii ja resursoi rasisminvastaisen toimenpideohjelman vuosille 2024–2027 rasismien torjunnan jatkuvuuden varmistamiseksi. Myös Euroopan komissio velvoittaa jäsenmaitaan laatimaan kansalliset rasisminvastaiset ohjelmat.

Ihmisoikeusliiton vastaus kysymykseen 3:

Suomi on mm. EU:n perusoikeusviraston ja THL:n tutkimusten mukaan vaikeasti rasistinen maa. Rasismia esiintyy paitsi yhteiskunnan rakenteissa kuten työmarkkinoilla, myös jokapäiväisissä kohtaamisissa ja keskusteluissa – jopa politiikan huipulla. Onkin hälyttävää, että pääministeri Orpon hallitusohjelma ei sisällä juuri lainkaan toimenpiteitä rasismien torjumiseksi.

Suomi on saanut toistuvasti suosituksia kansainvälisiltä ihmisoikeussopimusten valvontaelimiltä rasismiin ja syrjintään puuttumisesta (mm. YK:n ihmisoikeuskomitea, YK:n rotusyrjinnän poistamista käsittelevä komitea sekä Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastainen komissio).

Ihmisoikeusliitto korostaa, että rasismien vastustaminen ei ole mielipidekysymys vaan valtiota sitova ihmisoikeusvelvoite. Perus- ja ihmisoikeuksien, kuten syrjimättömyyden, edistäminen on julkisen vallan perustuslaillinen velvollisuus.

Valtioneuvoston jäsenillä on erityinen vastuu rasismien ja vihapuheen torjunnassa. Rasismista ei tule tehdä salonkikelpoista eikä rasistisen retoriikan haitallisuutta väheksyä. **Ihmisoikeusliitto vaatii hallitukselta konkreettisia, suunnitelmallisia sekä riittävästi resursoituja toimenpiteitä, joilla edistetään yhdenvertaisuutta ja vähennetään rasismia.** Suullisesti julistettu 'nollatoleranssi' on tyhjä ilman toimenpiteitä.

Ihmisoikeusliitto esittää, että hallitus ja eduskunta käsittelevät säännöllisesti kansainvälisten ihmisoikeusvalvontaelinten Suomelle antamia suosituksia sekä sitä, miten suositukset ja ratkaisut aiotaan kansallisesti panna toimeen. Tätä varten on luotava pysyvä mekanismi. Rasisminvastainen työ ja rakenteellisen rasismien purkaminen vaativat pitkäjänteistä työtä ja jatkuvuutta, jota hallituksen on aktiivisin toimin edistettävä.

Ihmisoikeusliitto

Martta October
vaikuttamistyön johtaja

Sanni Mäntyniemi
ihmisoikeuksien asiantuntija